

Paul Celan: AUF REISEN / W PODRÓŻY (tł. Ela Binswanger)

Paul Celan: W podróży

Jest taka godzina, która z prochu tworzy ci eskortę,
z twojego domu w Paryżu - ofiarne miejsce twych rąk,
z twoich oczu czarnych - oczy najczarniejsze.

Jest taki zajazd, który trzyma zaprzęg dla twojego serca.
Twoje włosy chciałyby się z wiatrem rozwiewać, gdy wyruszasz - tego im nie wolno.

Ci, co zostają i machają ci na pożegnanie, nie wiedzą o tym.

(tł. Ela Binswanger)

*

Paul Celan: W podróży

Jest godzina, która z prochu tworzy twój orszak,
z twojego domu w Paryżu - ofiarny ołtarz twych rąk,
z twoich czarnych oczu - najczarniejsze oczy.

Jest zagroda, w której czeka zaprzęg na twoje serce.
Twe włosy chciałyby powiewać, gdy jedziesz - nie wolno ci tego.
Ci, co zostają i machają ci ręką - o tym nie wiedzą.

(tł. Ryszard Krynicki, z: "Paul Celan. Utwory wybrane", WL, Kraków 2003, wyd. dwujęzyczne w tłumaczeniach wielu tłumaczy)

*

Paul Celan: W podróży

Jest chwila, która czyni ci proch towarzyszem,
twój dom w Paryżu miejscem ofiarnym twych dłoni,
twoje ciemne oko ciemniejszym okiem.

Jest obojście, tam staje zaprzęg dla twego serca.

Twoje włosy chciałyby wiać, kiedy jedziesz - to im wzbronione.
Zostają i dają znaki, nie wiedzą o tym.

(tł. Andrzej Lam, w: "Celan dla początkujących. Wiersze wybrane z lat 1944-1969", wyd. Oficyna Wydawnicza ASPRA-JR, W-wa 2022)

*

Paul Celan: Auf Reisen

Es ist eine Stunde, die macht dir den Staub zum Gefolge,
dein Haus in Paris zur Opferstatt deiner Hände,
dein schwarzes Aug zum schwärzesten Auge.

Es ist ein Gehöft, da hält ein Gespann für dein Herz.
Dein Haar möchte wehen, wenn du fährst - das ist ihm verboten.

Die bleiben und winken, wissen es nicht.

*

Data 28 czerwca 1948 na pocztówce z Innsbrucku, gdzie Celan odwiedził Ludwiga von Fickera, przyjaciela Trakla i którą to pocztówkę wysłał 10 września 1948 z Paryża do Alfreda Margula-Sperbera z tym właśnie wierszem. Wiersz ten posłał też 9 września 1948 do redakcji pisma "Die Wandlung" ["Przemiana"]. "Herzgespann" to związek dwóch serc. w: "Mohn und Gedächtnis", rozdział "Gegenlicht" ["Przeciwne światło", lub "Pod światło"], (Copyright 1952 by Deutsche Verlags-Anstalt GmbH, Stuttgart)

W czerwcu 1948 roku Paul Celan jechał z Wiednia do Paryża przez francuską strefę okupacyjną: Tyrol, Vorarlberg, Württemberg-Hohenzollern, Baden... Do Paryża dotarł 14 lipca 1948, co znalazło swoje echo w wierszu "Erinnerung an Frankreich" ["Wspomnienie Francji"]

Z końcem roku 1947 Paul Celan dotarł jako wysiedleńca do Wiednia [alianci nazywali osoby, które po wojnie musiały opuścić swoją ojczyznę i szukały schronienia w innym kraju "Displaced Persons", "wysiedleńcami". Podobnie jak Paul Celan, często zmuszeni do opuszczenia swoich pierwotnych ojczyzn byli więźniowie nazistowskich obozów pracy w Europie Wschodniej]. Jesienią 1947 r., Celan, podobnie jak tysiące żydowskich uchodźców z Rumunii, przybył do Austrii przez Węgry w wielotygodniowym marszu, często przy pomocy nielegalnych przemytników. Do Wiednia dotarł na krótko przed Bożym Narodzeniem.

"Myślę, że wiem coś o granicach - w grudniu 1947 roku w nocy, przez zamrażające pola uprawne przekroczyłem taką granicę ze Słowenią-Burgenlandem i po dobijaniu się do wszystkich ciemnych, głuchych okien, wylądowałem w ostatnim gospodarstwie w tej wsi - wieś nazywała się Schallendorf".

*

ilustracja: "Displaced: Paul Celan in Wien. 1947/1948". Herausgegeben von Peter Goßens und Marcus G. Patka im Auftrag des Jüdischen Museums Wien, 2001